

- Het semantische web in de bibliotheek
- Wiki's voor informatiewerkers
- Acquisitions go global
- In archieftijdschriften gelezen

Het semantische web in de bibliotheek

Het www of world wide web behoeft vandaag de dag geen inleiding meer. Zowat 17 jaar geleden ontwikkelden Tim Berners-Lee en Robert Cailliau aan het CERN een systeem om wetenschappelijke informatie te verspreiden, dat enkele jaren later zou uitgroeien tot een van de belangrijkste toepassingen van het internet. Minder bekend is dat Berners-Lee rond 1995 – toen de meesten nog helemaal geen internetaansluiting of toegang tot het www hadden! – begon te werken aan wat hij zag als de volgende stap voor het web: het Semantic Web.¹

De bedoeling is informatie zo beschikbaar te maken dat ze niet alleen voor mensen maar ook voor computers 'te begrijpen' is; het Semantic Web maakt het bijvoorbeeld mogelijk aan te geven dat bepaalde begrippen namen van plaatsen of personen zijn, of welke verbanden ertussen bestaan. De technologische basis wordt gevormd door de hedendaagse webinfrastructuur in combinatie met het Resource Description Framework (RDF), een taal die verbanden tussen gegevens uitdrukt in machineleesbare vorm.

Knitting the Semantic Web is een bundeling van artikels die theorie en toepassingen van het Semantic Web onder de loep nemen. De titel is niet vrijblijvend gekozen, maar schrijft zich doelbewust in in wat stilaan een traditie genoemd kan worden. In 1999 formuleerde Berners-Lee zijn ideeën en visie over het Web in *Weaving the Web*. Anderen volgden hetzelfde patroon, zoals *Spinning the Semantic Web* (2003) van Fensel e.a. Ondanks de vergelijkbare titel verschilt dit boek grondig van die voorgangers: terwijl de twee

vorige boeken het werk zijn van informatici uit de kringen van het World Wide Web Consortium (W3C), komt dit werk in de eerste plaats uit de bibliotheekwereld. De inhoud verschilt navenant; de hamvraag in *Knitting the Semantic Web* luidt: hoe kunnen de Semantic Web-gemeenschap en het bibliotheek- en documentatiewezen nauwer samenwerken en welke voordelen halen beide tradities daaruit?

Op de inleiding na bestaat het werk uit twee delen: het eerste over 'foundations, standards, and tools', het tweede over 'projects and perspectives'. In de praktijk is het onderscheid veeleer vaag, en verschillende

artikels bevatten aspecten van beide.

Zowel de twee eerste als de twee laatste artikels van het boek zoeken parallellen tussen het Semantic Web en het bibliotheekwezen. Vooral het concrete werk van McCathie-Neville & Méndez is interessant: zij tonen hoe RDF de voordelen van een geautomatiseerde catalogus combineert met de flexibiliteit (notities toevoegen) van de oude steekkaarten-catalogus. Het slotartikel van Weibel betreft ook Web 2.0 en Library 2.0 in de discussie, in een informeel geschreven maar lezenswaardig stuk.

De huidige samenwerking tussen Semantic Web en het bibliotheekwezen ligt vooral in het vlak van metadata (Dublin Core e.d.). Nochtans zouden authority-controle en gecontroleerde woordenschaten uit het informatiewezen een nog

veel grotere impact kunnen hebben op het Semantic Web, aldus Harper & Tillett. Een eerste stap in de goede richting is SKOS (Simple Knowledge Organisation System)², waarmee thesauri, classificatieschema's en dergelijke in RDF uitgedrukt kunnen worden. Dit systeem wordt degelijk beschreven door Miles & Pérez-Agüerra.

Een potentieel probleem met SKOS en aanverwante zijn de wijzigingen die aan bijvoorbeeld een thesaurus moeten worden aangebracht. Hoe kunnen zulke wijzigingen gedocumenteerd worden? Het uitstekende artikel van Tennis biedt gefundeerde antwoorden, al is het duidelijk dat er zeker nog vragen overeind blijven.

Rogers tracht een breed overzicht te bieden van welke 'semantische' technologie waar en hoe in de bibliotheek kan worden ingezet. Deze bijdrage is nuttig, onder andere wegens de tabellen die verwijzen naar een groot aantal interessante projecten, maar ook nogal warrig en onoverzichtelijk door het brede opzet. Andere artikels bespreken concrete toepassingen: het beheer van een kennisportal, kennisbeheer in de biomedische wetenschappen en de integratie van gegevens uit heterogene informatiebronnen. Graves en collega's bespreken FOAF (Friend Of A Friend), een woordenschat voor de beschrijving van personen. Hoewel ze weinig aandacht besteden aan de integratie met de bibliotheek, doen ze de interessante suggestie dat FOAF kan helpen om auteurs met dezelfde naam van elkaar te onderscheiden.

Alles bij elkaar genomen is dit een boeiend en waardevol werk over grotendeels niet verkend terrein, al is de kwaliteit van de artikels niet gelijkmatig. Tamelijk storend is het klaarblijkelijke gebrek aan coördinatie tussen de respectieve auteurs; een aanzienlijk deel van de artikelen vangt aan met een algemene beschrijving ('wat is het Semantic Web?'), waardoor bijna elke inleiding op de voorgaande lijkt. Het was veel zinniger geweest als één inleidend artikel over het Semantic Web de nodige begrippen had geïntroduceerd, waarop de overige artikelen dan konden terugrijpen. Alle artikels zijn eveneens verschenen in *Cataloguing & Classification Quarterly* (vol. 43, nr. 3/4, 2007).

Knitting the Semantic Web / Jane Greenberg, Eva Méndez (editors). - NY: The Haworth Information Press, 2007. - 257 p. - ISBN10 0-7890-3591-X.

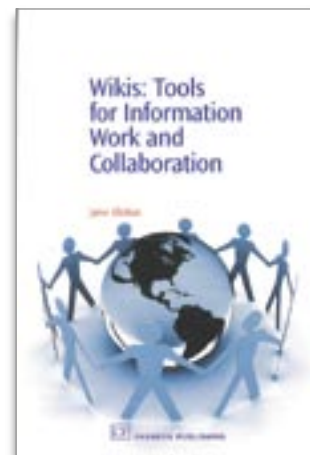
Raf Guns (mandaatassistent Informatie- en Bibliotheekwetenschap, Universiteit Antwerpen)
raf.guns@ua.ac.be

Noten

1. Een goede inleiding tot het Semantic Web vormen de Frequently Asked Questions: <http://www.w3.org/RDF/FAQ>
2. <http://www.w3.org/2004/02/skos/>

Wiki's voor informatiewerkers

Wiki's bestaan al een tijdje maar zijn bij het grote publiek minder bekend dan bijvoorbeeld blogs. Het zijn websites waar bezoekers zelf op een eenvoudige manier informatie kunnen toevoegen of aanpassen. De gezamenlijke tekst wordt door alle deelnemers onderhouden. De meest voorkomende toepassingen van wiki's zijn het virtueel samenwerken en het delen van kennis. Het bekendste voorbeeld van een wiki is Wikipedia, de online encyclopedie.

Laurel Anne Clyde gaf de aanzet tot *Wikis: Tools for Information Work and Collaboration*, maar overleed in 2005. Enkele vakspecialisten, onder leiding van Jane Klobas, namen elk een hoofdstuk voor hun rekening en vervulden Clydes werk.

Het boek is geen technische uiteenzetting geworden, maar geeft een overzicht van de mogelijkheden van wiki met voorbeelden uit verschillende domeinen.

De hoofdstukindeling ziet er als volgt uit:

1. Wiki's: van informatieruimte tot ontmoetingsplaats: gebruik en definitie.
2. Wiki's als informatiebron: voor- en nadelen.
3. Zoekmogelijkheden - en technieken: wiki's terugvinden op het net.
4. Wiki's in de bibliotheek- en informatiewetenschap.
5. Wiki's in de bedrijfswereld.
6. Wiki's in het onderwijs.
7. Het ontwerpen van een wiki.
8. Het beheren van een wiki.
9. Bronnen + appendix.

In hoofdstuk 1 tot 3 leer je het grote voordeel van een wiki kennen: snel en eenvoudig collectief online editeren. De geschiedenis van alle wijzigingen wordt bijgehouden. Nadelen zijn een gebrek aan controlemogelijkheden en betrouwbaarheid. Om wiki's op te sporen worden zoekmachines, directories en netwerken gebruikt. Het loopt echter niet zo vlot als het terugvinden van websites via bijvoorbeeld Google.

In de volgende drie hoofdstukken worden mogelijkheden aangereikt en toepassingen gegeven in de bibliotheek- en informatiesector, het bedrijfsleven en de onderwijswereld. Hoofdstuk 4 geeft een overzicht van wiki's voor informatieprofessionals, voor bibliotheekinstructie, voor samenwerkingsprojecten en voor het gezamenlijk schrijven aan

